

BARANYI FERENC

Betyárbecsület

VERSEK

BUDAPEST

Z-füzetek/5

**A sorozatot szerkeszti
SIMOR ANDRÁS**

**Fedélterv és tipográfia
JORDÁN GUSZTÁV**

© Baranyi Ferenc, 1991

Letölthető:

Ez volt (1956–1986)

Dunáról fúj a szél

Nem kérheted az óceáni széltől
hogy kun parasztok homlokát legyezze –
itt a Dunáról fúj a szél. Vizéről
siet a hús az izzadt emberekre.
Lehetsz világfi könnyed-franciásan,
vagy angolmód-közömbös is lehetsz itt,
csak tedd a dolgod s itt tegyed. A vállon
marék hazánk világnyi súlya fekszik.
Itt szabja napjaink parányi tettét
– hol hittel, hol meg erővel az észben –
a milliókra osztott hősiesség,
még akkor is, ha régen észrevétlen.
A világ ránk tekintve arra számít,
hogy vállalunk gondjából egy hazányit.

Ballada az elkényeztetett ifjúságról

A múlt viharát – gyakran csontig-áztán –
kiállni néktek nem volt egyszerű,
de a jövőt nekünk is csak szivárvány
jelzi ma még – odébb még a derű.
Szívünk komoly, ha nem is keserű.
Bár jó nekünk: vihar többé nem üldöz,

de lám, még a mi helyzetünk sem üdvös.
S kik a viharban sérülést szereztek:
úton-útfélen azt vágják fejünkhöz,
hogymi vagyunk az elkényeztetettek.

Való igaz: a múlttal összevetni
nevetség volna ezt a kort ma már,
(hisz nem bolond máié után epedni
kit asztalához rántottcsirke vár!).
S ha ajtónkon a gond is be-bejár?
Panaszunk illetlen, rendellenes.
(Ne duzzogjon, ha kozmás a leves
olyan, ki kész ebédhez érkezett meg ...)
Tőlünk csak a hurrá természetes,
mert mi vagyunk az elkényeztetettek.

A nőüléssel évekig kivárunk,
pártában fogy aránk legszebb kora,
s ha végre a lányt elvesszük: lakásunk
tengernyi pénzért vízcseppnyi szoba.
Nem szülhet asszonyunk, mert nincs hova.
Szűk lett – miként kinőtt kabát – a város,
sok céna kell még az újjávarráshoz,
mi értjük ezt: lakbért adunk s türelmet.
De hiába is mennénk a tanácshoz,
mert mi vagyunk az elkényeztetettek.

(Már hallom is a tenger ellenérvet:
„mi is így kezdtük”, „kis ügyek a még
erőnk-nyelő mammut-gondokhoz képest”,
„nagyon igényes ez a nemzedék”.
Húha, de pontos, helytálló beszéd!
De mért szabály, hogy úgy kezdjük, miként ti?
Csak előbből lehet előbbre lépni,
s – ha nem piszkálna gondja „kis ügyeknek” –
több nagy munkával tudnánk szembenézni
s akkor se lennénk „elkényeztetettek.”)

Tizenhét évig töltöttük serényen
tudás-borral – kiképezett fejünk,
s nagy polcra téve néhol még kevélyen
üres hordófej kong ukázt nekünk.
(Nem lenne lassan helyén a helyünk?)

A világosság egyidős a renddel:
tizenhét éves. Aszú-értelemmel
volt hát idő betelni minden fejnek.
Ám kit sokszor leszóltak – szólani restell...
(Ja, mi vagyunk az elkényeztetettek!)

Herceg, nincs nálunk hívebb katonád itt,

e had bársony-sátorlapot nem áhít,
jól tudjuk: harca tenger még a rendnek.
Csak ne halljuk dobhártya-szakadásig,
hogy mi vagyunk az elkényeztetettek...

Három a tánc

1.

KALLAI KETTŐS

Felülről fúj mindig a szél
s tarolja lent, amit elér,
fű szálsága, hová lettél,
talán a sárba görnyedtél?

Fű szálsága, egyenesség,
megtörtek, mint Krisztus testét,
lehajlítottak a sárba
fű egyenessége, szálsága!

Felülről fúj mindig a szél,
fű, fa, virág földre áléi,
hiába hull csöndes eső,
fű, fa, virág fel sose nő,

csak ha tarlók lyukaiból
búvik elő a szél, mikor
lentről ver fel a fürgeteg!
Ahogy néhányszor megesett.

2.

CSÉVHARASZTI CSÚRDÖNGÖLŐ

Egyszer jobbra, egyszer balra, hujjujujujujjuj,
s fejed nem vered a falba, hoppedaré hopp hopp hopp,

holtodig van jó állásod, hujjujujujujjuj,
ha nincs állásfoglalásod, hoppedaré hopp hopp hopp,

rág a csepűt, ahol éred, hujjujujujujjuj,
ezzel is a békét véded, hoppedaré hopp hopp hopp,

vasököl a munkásököl, hujjujujujujjuj,
már az ököl is könyököl, hoppedaré hopp hopp hopp,

ha nem leszünk erős bástya, legalább legyünk rés,
amannak taps volt az ára – ennek meg legyintés.

Hujjujujujjuj!
Sok új módi burzsuj emel nekünk kalapot –
hoppodaré hopp hopp hopp!

3. SZATMÁRÖKÖRITÓI FERGETEGES

Nézz ide, nézz! Idenézz! Idenézz!
Lám, csak a pénz, csak a nincs-szaga pénz
teszi a zshiványt is emberré
s színezi a kontárt mesterré.

Láss ide, láss! Ideláss! Ideláss!
Sikk a csalás meg a képmutatás:
kacat a vörös, ha lelkes láz,
divat a vörös, ha festett máz.

Süss ide, süss! Idesüss! Idesüss!
Törpe a láng – de hatalmas a füst!
Kicsi ez a tűz már, nem perzsel –
pecsenyesütéshez több nem kell.

Metamorfózis

Kézfogásának keménysége kiszökött a tenyeréből
és a szívéig meg sem állt,
ott első dolga volt durván becsapni
a kitért pitvarok megannyi kapuját,

homlokáról a töprengés barázdái
ajka tövébe húzódtak s kemény föl-
íveléssel tudatják: nem nemes gond,
de gög hasad a penge-száj hegyétől,

csermely-szemében a bizalom áttetsző tisztasága
gyanakvás iszapjától lett zavaros,
s a derű fényesen cikkanó halacskái is
kipusztultak szeméből hamarost,

apját, anyját csak életrajzban áldja
és – mint a szolgabíró – vadászni jár,
ha szónokol: már rég nem indulatban,
csupán csak hangerőben proletár,

vígan burjánzik népe televényén,
mindent magának szív, akár a gyom,

így ingerli a tábla nagy hatalmát
maga körül egy csöppnyi hatalom,

s az emberek értetlenek: paréj is
terem lucernamagból? Oly fura!
Kutyából nem lesz szalonna – ez így van.
De a szalonnából lehet kutya...

Hegyibeszéd

Boldogok a nyílt szívűek,
akik – bár overál alá rejtették sokáig a szmokingjukat –
ma már taktikából sem hódolnak a simléderes eleganciának,
szinte hivalkodva mutatják ki a foguk fehérjét
s a hitük fehérjét is,
nemhogy vörösre, de még rózsaszínűre sem igyekeznek
dukkóztatni immár,
bátran, képmutatás nélkül keresztülnéznek a vízvezeték-
szerelőn
s kikérik maguknak az „elvtárs” megszólítást,
mert az úr – ugye – a pokolban is úr.

És boldogok a felszegett fejűek,
akik már azt is megtanulták,
hogyan az úr nem a pokolban,
de a poklokon diadalmaskodók között lehet csak igazán úr,
annyira úr,
hogyan még a feltétlenül szükséges heti három szót sem
veti oda a gépkocsivezetőjének,
pedig ennyit még a tanácsos úr sem sajnált
annak idején a parádés kocsisától.

Boldogok a békességesek, az otthonuknak élők,
akik csak cipőtalpukra ragadt sár gyanánt
hordják be a hazájukat kiporszívózott életükbe,
de – hallván asszonyuk szidalmait –
legközelebb kint, a lábtörlőn hagyják a talpnyi hazát is.

És boldogok a széplelkű lelki szegények,
akik a közösségért kiáltott szót
pusztába igyekeznek a közöny kábeleibe elvezetni,
pisszegésük fújja el a meleget adó költők rőzselángját
s forró lihegésük szítja azokat,
akik az individualizmus görögtüzekkel égő csipkebokránban
mindenhatóan megjelennek önmaguk színe előtt.

E boldogok miatt
a közösségi (idegen szóval: kommunista) költő

olykor egy kicsit boldogtalan.

Helyzetkép a helységről

Fejenagynak széles tenyerét nem
lepi kapanyél miatt a hólyag:
bérbúsulást vállal – temetésen,
hisz oly nagy a feje, mint a lónak.
Csepü Palkó (Mit? Csepü Pál elvtárs!)
nagyüzemi abrakoltatásnak
vámszedője már s reméli folyvást,
hogy retorikából doktorálhat.
De hová lett a légyszívű kántor?
Karrierje megérdemel egy szót:
hakni-trupphoz bonvivánnak állt, hol
partnernője – szemérmes Erzsók!
És Bagarja, a béke barátja?
Jó fizetést kap a békeharcért,
delegálták kilenc bizottságba
képviselni a köznépi arcéit.
Az amazon-természetű Márta
szelíd szavú anyagerleként bűg ...

Rozsdás lett a helység kalapácsa
(és – fájdalom – a sarlója szintúgy.)

A feltörekvés balladája

Ha korsó vagy, sose feledd:
kútra ne járj, hogy el ne törhess,
magadban friss buzgás helyett
poshadt ürességet lötyögtess
és ettől életed örök lesz,
bár csöpp értelme sem marad ...
Ne tégy egy lépést sem, ha törtetsz –
s a csúcson találod magad!

Ha kurta vagy, kaparj sokat,
s neked is lesz, több mint remélnéd,
kalász már egy sem bólogat
s cséplésre oldva, ím, a kévék,
de földre pergett számos érték:
kaparj – s hombárnyi lesz javad!
Szedd fel, amit kínál a mélység –
s a csúcson találod magad.

Ha fecske vagy, hitesd el azt,
hogymagad nyarat csinálhatsz,
állítsd, hogy zörög a haraszt
szélcsendben is, mert ráhibázhatsz .
Minden hazugságból kimáshatsz,
ha nincs igazán igazad,
mellékutakon körbejárhatsz
s a csúcson találod magad.

Herceg, ha mindez mégse használ –
még egy tanács, hogy megfogadd:
sirasd soká a ravatalnál,
akit titokban elkapartál,
gödröt toronymagasra rakjál –
s a csúcson találod magad!

A király meztelen

Ocsúdjatok: a király meztelen!
A sárkány hét fejében hét deka agyvelő sincs,
s a csattogó fogak szuvasak egytől egyig.

Ocsúdjatok, térjetez magatokhoz!
Nem bölcsebbek, nem tehetségesebbek,
és főképpen nem tisztességesebbek
nálunk a minket halkra szégyenítő,
kiknek szavától úgy megcsöndesedtünk,
mint őseink ispánok vesszejétől.
Ocsúdjatok. E kígyó-büvöletben
nagystílú blöffölök sok zagyvaságát
saját mércénkké kezdtük tenni titkon
s közepes glosszáit a Főítésznek
lassan mi is tanulmány-számba vettük ...
Higgyétek el, sosem anakronizmus
ha a költő az egyenes kaszák
igazával suhint: kifent, egy-élű szóval.

Ocsúdjatok! A király meztelen!
A sárkány hét fejében hét deka agyvelő sincs,
s a fogai? Szúvasak egytől egyig!

Szent György lovagra várunk fölösleges, hiszen
mi is elbírnunk vele pusztá kézzel,
csupán a ráülepedett ércpor-legendát
kellene még letüsszenteni róla
egészséges, már jó paraszttüdővel.

Ők

Még gyűrik a kalapjukat,
mikor gépkocsiból kiszólva
megkérdik tőlük néhanap,
hogy merre van Kiskundorozsma?
S oly szolgamód készségesek,
mikor kapkodva magyaráznak,
hogy mindenkit zavar s aláz
szemükben a zavart alázat.

Még bevágják kalapjukat
a kurtakocsma közepébe,
ha fröccs tüzelte indulat
borít asztalt egy ezredévre,
mikor a lompos öntudat
– serkentse bár négy-öt pohár bor –
magát megrázva, peckesen
a kocsma közepére táncol.

Még leveszik kalapjukat,
mikor harangszó száll a szélben,
bizonytalan hajlonganak,
– mint bodzagally – poros-fehéren,
lyukas, viseltes glóriát
remélnék az ítélet napján.
Bizony, bokrétát nem nagyon
láttak ők az isten kalapján.

Apám

Apám nehéz ökölnék
tétova mozdulása,
nem lendül már ütésre
s nem tárul kézfogásra,
csak mozdul, mintha vélné:
valamit tenni kéne,
de ütni nem akar, sem
csapódni más tenyérbe.

Kő-korszakok apámat
éles-ridegre fenték,
majd kontár köszörűsök
éleit beresztették,
nem tompa és nem éles,
csak csorbult, büszke penge,

se vág, se szúr, se fényes –
hever fiókba vetve.

Apámnak rossz a nemjó,
máskor nem rossz a rossz se,
neki már nem papolhat
német se és orosz se,
magát lódítja folyton
és magát fogja vissza,
sosem volt múltba húzó –
sosem lesz kommunista.

Mindegy neki az élet,
oly mindegy: perc? Öröklét?
S mindegy, hogy meglakoltak,
akik hitét megölték.
Nekünk a tisztuló rend
naponta ad csodákat –

engesztelés helyett új
hitet ki ad apámnak?

Fogadom

Kíméletlenségemmel becsüllek én –
olykor gyilkol a simogatás.

Fogadom, hogy bántani mindig igazságtalanul igyekezek,
mert „igazságos hántást” nem ismer az őszinteség,
fogadom: úgy ütlek meg én, hogy fájjon erősen,
mert szép missziója az ütésnek, hogy fájdalmat okozzon.
Fogadom: gátat nem vetek én az agyamba rohanó vérnek,
midőn szoknyát lebbentve a szél lányok felé lök,
nehogy a nosztalgiává sokasodó apró lemondások
alattomos bújtotatásaival ellened fordítson a
visszafogottság.

Fogadom, hogy sorsod plüssébe rajzszöveget csempészek én,
hogy minden lélekhájasító ernyedésből felhessentselek,
s a konszolidáltság marasztalóan kellemes sírboltjából
kemény életre trombitáljalak.

Fogadom, hogy gyűlölni is foglak,
fogadom, hogy határtalan önzéssel tüntetek ki,
mert csak a nagy szerelem bírja el az önzést,
fogadom, hogy csúnyán hagylak el majd,
mert szépen búcsúzni csak ismerőssé hűlt szeretők
egykedvűsége képes,
és fogadom: legigazabb vágyam, hogy sose hagyjalak el,
hogy veled végre magammá lehessenek,
és nem fogadom, hogy iszonyúan szeretlek.

Csak szeretlek.

Áldott legyen

Áldott legyen az asszonyok között,
ki asszonynév nélkül is bátran asszony.

Áldott legyen az asszonyok között,
aki eloldja béklyód, hogy marasszon.

Áldott legyen az asszonyok között,
kit otthonossá tett a hontalanság.

Áldott legyen az asszonyok között,
kinek lefokozás emeli rangját.

Áldott legyen az asszonyok között,
kit a „törvényes” asszonynép kiátkoz.

Áldott legyen az asszonyok között,
aki csupán társaságban magányos.

Áldott legyen az asszonyok között,
kit végigmér a szállodai portás.

Áldott legyen az asszonyok között,
ki hol cseléd, hol istennő-hasonmás.

Áldott legyen az asszonyok között,
ki asszonyok között félénk, esetlen –

áldott legyen az asszonyok között,
áldott legyen, hogy áldássá lehessen.

Amíg-addig

CZIGÁNY GYÖRGYNEK

Amíg ők úgy illegetik magukat,
mintha nem lenne könnyű
Katát táncba vinni –
addig mi erőnk megfeszítve ropjuk,
sebesülten is
kifulladásig.

Amíg ők tankok módjára taroló
üldözési mániájuk páncélos fedezékében
öldöklő dühig hergelik
saját félelmük agresszivitását –
addig mi hallgatag mezőkre szaladunk
és parolázunk a madárijesztővel,
mert – hírével ellentétben –
az ég madaraira
legalább annyira veszélytelen,
mint mi e jómadarakra.

Amíg ők
erényt kovácsolnak
az összeférhetetlenségből –
addig mi jogos haragvásaink
pirosán izzó kardhegyeivel
saját mellünkre tetováljuk szigorúan
az engesztelés bélyegét.

Amíg ők
gyűlöletük lándzsáit rázva
dübörögnek utánunk –
addig mi menekülés közben is
gondosan legallyazzuk s úgy lengetjük vissza
a békesség olajágát,
nehogy megvakítsa üldözőinket,
ha véletlenül a szemükbe csapódna.

Amíg ők
tüntető, nagy országfáltésükben
mindenre hajlandók Európa kegyeiért –
addig mi az egész világot igyekszünk fészekké összerakni,
hogy a Mindenség melegével vegyük körül
ezt a páváskodva is csak verébnyi, de hű-röptű hazát.

Amíg ők szavalnak az emberiségről –
addig mi szolgáljuk az embereket.
És mégsem tudom, testvér,
hogy mi cselekszünk-e bölcsebben,
avagy ők.
S ez már aligha derül ki
halálunk előtt.

A múlt dübörgései

A harcmezőket
nem nőtte még a fű be,

ott vannak még
a csontjaink.
Kiáll a földből
a csontok nyársas üszke
s páncélt sebez,
ha kezdenék megint.

A tank.

Könyörtelen tigris a tank. Ifjúságom elhagyott vadonából szüntelenül utánam morgó szörnyeteg a tank. Hideg fémesség a langyos nyáréjszakában, szaggató dübörgés a csend füves lapályain, törni-zúzni kész esetlenség a tank.

A tank, a tank.

Halált okozó sutaság, láncos lúdtalpasság a tank.

Hengerlő könyöklés, forgó tornyú irányváltoztatás az elvekben is, mindent elsöprő törtetés a tank.

A tank, a tank, a tank.

Mozgó koporsó, öklömnyire zsugorodott üszök-katonák a tank. A bezártság megaláztatása, a réstelenség rettenete a tank. A fény harsogó hiánya, a szögletes sötétség diadalma, a biztos halál a tank.

A harcmezőket
nem nőtte még a fű be,
ott vannak még
a csontjaink.
Kiáll a földből
a csontok nyársas üszke
s páncélt sebez
ha kezdenék megint.

És hasaltunk a horhos hajlatán, vakon-dologtevő és ártatlan gyilkosokká fásulva, ölvén ölni készen a fűszálat rágó, várakozó egykedvűség aszályos sivárságában. És akkor felhangzott a vizslatankok fenyegető morgása a szántóföldeken, s a mezők békessége ebtől terelt apróvadak ijedelmével iramodott a végtelenség kilátástalanságába a vicsorgó gépek elől. És okos fejünkkel biccentettünk akkor, és nem reméltünk többé.

A harcmezőket
nem nőtte még a fű be,
ott vannak még
a csontjaink.
Kiáll a földből
a csontok nyársas üszke
s páncélt sebez,
ha kezdenék megint.

És kiérdemesült, öregecske lőfegyvereinket eldobáltuk, mert nem akartunk nevetségessé válni. Csatárláncba álltunk, átfogtuk egymás vállát, és egy bíborszínű zsoldárt dalolva megindultunk a tankok felé. Tudtuk, hogy sem fa, sem fém, sem kő nem képes megállítani őket. De azt is tudtuk, hogy a tankokat vezető katonák lelkét megrendíti egy pillanatra majd az iszonyattá kérgesedett emberség, ha fiatal csontok

idegekig nyilálló roppanását és eleven hús szívdermesztő szakadását érzik a lánctalpak alatt. Mert a könyörtelen tigris, a halálhideg fémesség, a törni-zúzni kész esetlenség, a láncos lúdtalpasság, a mindent elsöprő törtetés magabiztossága csak egyetlen esetben tántorulhat meg: ha életem kell átgázolnia. Így hát, amikor a tankok felfeszítették testünket az anyaföld keresztjére, már tudtuk, hogy miénk a megváltást hozó győzelem. És ezt a győzelmet azóta is vigyázzuk földbe tiportan, mert nincs félelmetesebb az üszkös csontok tiltásánál. De vigyázzatok, vigyázzatok ti is, ti elevenek, akiknek csontjait még nem hegyezték nyársakká az öldöklések, mert a harctereket nem nőtte be a fű!

A harcmezőket
nem nőtte még a fű be,
ott vannak még
a csontjaink.
Kiáll a földből
a csontok nyársas üszke
s páncélt sebez,
ha kezdenék megint.

Borisz érvei – koronázásakor

Amikor az országiás jól beüt:
kit izgat, hogy a felkent – trónbitorló?
Az asztalon van prósza mindenütt
s szántani egy-egy lesoványodott ló.
Ennél mi kell több? Míg Fjodor csücsült
a trónuson, még így se élt a jobbágy
s csak lábait áztatta összegyűlt
könnyeiben mosdatlan Oroszország.
Krími tatárt, svédet nyüstöltem én,
kardom rettegte Szibéria kánja
s csorbult keresztjét rázza csak felém
a konstantinápolyi pátriárka.
Válasszatok. Dimitrij herceget
ha én ötlettem is meg, híre hültén
parázslóbbak a paraszttűzhelyek,
s ha rajtuk fő: emészthetőbb a bűntény.
Az önjelölt cárevics Szandomír
kertjeiben fogadkozhat a lengyel
kisasszonyoknak: annyira civil,
hogy már javamra köp, ha ellenem nyel.
Én jól tudom: hamar kordul hasa
a millióknak – s akkor engem esznek.

De addig feje nem fájhat, csak a
krónikaíró Pimen szerzetesnek.

Ez van

(1989–1990)

Megértük

Megértük, hogy nem égi manna,
hanem maga a bemocskolt levegőég
halálos permete hullik alá
tátogó reményeinkre.

Megértük, hogy hivatalos
horgászengedéllyel is
lehet pecázni a zavarosban.

Megértük azt is,
hogy saját dugájába dől,
aki nem másnak ássa a vermet.

És azt is megértük,
hogy a dolgok boldogabbik vége
a boldogtalanokat tanítja újra
a régi mőresre.

Megértük az ezredvéget –
nekünk legyen mondva.

Együtt az úr meg az elvtárs: mind
azon fáradozik naponta,
hogy saját életkorát
az ezer évből kivonja.

Negyvennyolcas kérdések

Hivatkozhat-e
a Tizenkét pontra az a tucatember,

aki pontban tizenkettőkor
csak a saját ebédjével törődött mindig?

Illetékes-e

Gábor Áron rézágyújáról énekelni az,
aki nemhogy harminc ezüst pénzért,
de már harminc rézgarasért is
hajlandó bajtársai felé forgatni
a mindenkori ágyúk irányzékát?

Lehet-e

a márciusi ifjak örököse az,
akinek szemében
Petőfi piros zászlói
jelentik a vörös posztót?

Miért öröm az,

hogy nem az utolsókból lesznek elsők,
hanem az elsőkből utolsók?

Humanizmus

Ne lőjj a zongoristára –
elég, ha a kezét töröd.

Csak a kezét, hogy meg ne sántuljon!
Csak a kezét, hogy bukjon fel
a billentyűsoron!

Csak a kezét, hogy a Marseillaise,
a Rákóczi-induló, a Forradalmi etűd
életre ne keljen többé a kezétől,
de még az Appassionata, az Allegro barbaro sem
Semmi, ami ripityává zenghetné
az eszmélet tétova előremozdulásának
nyúlós rettegésből kövesült, néma torlaszait!

Semmi,

amitől a lelkiismeret háborgóbb lehet,
maga a lélek pedig csöndesebb!

Semmi, ami magabiztosabbá ígézhetné
a Mindenség engedékenységét a parány iránt,
a tétova hajlandóságot mások iránt,
a szívmeleget, mely az úrhidegen átfut,
és a tiszta gyűlöletet, amely aljasságok ellen
lobban fel mindig!

Semmi, ami a lelkek jobbik felének
zengő megtestesülése a csillagnémaságban –
és semmi, ami csak addig érvényes, amíg örök!

Ne lőjj hát a zongoristára.
Elég, ha a kezét töröd.

Ez van

Ki cir-,
ki kal-,
ki spe-
kulál.

Az ország dolga rosszul áll.

Forog
a föld,
a pénz,
a köpönyeg.

S nincs benne semmi köszönet.

Versmagyarázat

1.

A VERS:

Most minden hörcsög és pocok
– amely az egybeszántott
földeken garázdálkodott –
együtt fújja az átkot

a pórral, ki megint pöröl
az egybeszántás végett...
Jászlánál bambul az ökör –
nem érti az egészet.

2.

A MAGYARÁZAT:

Most minden tolvaj s lusta dög
nemzeti hőssé válik,
nem tagadja, hogy bűnözött,

de hajtogatja váltig,

hogy azért lógott és lopott,
mert gyengíteni kellett
a tankokkal reánk hozott
poszt-sztálinista rendet.

3.

A KONKLÚZIÓ:

Esélyeit elveszti az,
kihez ezek szegődnek,
hitelük egy lyukas garast
érhet hozzávetőleg

Telekosár

A kommentátor mondja, mondja
s ő sem hiszi, amit papol.
(Akkor is nektárt szavatol, ha
megpimpósodott rég a bor.)
Alrebellis és főeretnek
mosolyog, mintha mosolya
mögött a kellő tiszteletnek
nem lenne látható nyoma.
Futásban jártas sportriporter
jég hátán is riszálni kész,
fejre is áll, akármikor kell,
de fel csak önmagára néz.
Megannyi fürge kecskebéka
úgy ugrabugrál, mintha csak
fűzfára mászni volna célja
vágott uborkafák alatt.
Több rámenős play boy agyában
csak műveltség nem kap helyet,
buta lúd, szédült tyúk, ahány van
csakis előttük illeget.
Fontos fajankók ivadéka
zápolja unos-untalan
azt a tojást is, melynek héja
a fenekén még rajta van.
Fuszó, félkontár középszer
babrálja a közvéleményt,
ágál, minősít, cáfol, érvel,
saját paródiájaként,
hol szentbeszéd zubog belőle,
hol meg Marx Károly tanai –

mindig tömött a képernyő, de
alig van rajta valaki ...

Faust panasza

Belátom már: a pillanat erősebb,
elfogtam, mégis ő tart fogva engem,
csupán mozgása gyógyít az időnek –
a megállított pillanat kegyetlen.

Rögzült a szívemben a bűvös áram-
ütés, elnyújtva gyötrő fájdalom lett,
a kardiológus, akihez jártam,
sok hálapénzemből gazdagodott meg.

Rögzült a kép, amely Grätchent mutatta
ifjúságának pompájában akkor,
s idegesít, hogy lányos még az arca,
mert állagán látszhatna már az aggkor.

Rögzült a szó, amit hozzá rebegtem,
míg vérnyomásom kétszázötzre ment föl,
azóta már csitult a gerjedelmem
s másról beszélnek, nem a szerelemről.

S rögzült a kín, mely átnyilallt bokámon,
mert köre léptem ama pillanatban –
akkor nem vettem észre. Sántikálnom
kell most s a kő állandósult alattam.

Már jól tudom: a pillanat varázsa
illékonyságában rejlik – és ez így jó.
Mit én vettem hajdan rá: a pányva
nekem lett póráz. Most segíts, Mefisztó!

Kék madár – zöld fák

KASSAI FRANCISKÁNAK

A mesebeli madarat
elfogjuk olykor, hogy utána
úgy dönthessünk: legyen szabad.
S szorosán az ablakhoz állva
eresztjük el a messzi ég

felé, mely húzza ismerősen –
s akkor a madár színe kék.
Csak akkor. Mindig eltűnőben.
Nincs más, csak ez a pillanat,
mely tollait kéikkel befűjja,
hiszen pihéin átszalad
a sugárzó mennybolt azúrja
és hiteti, hogy élni szép:
van Kék Madár, mely visszaszállhat!
S engedek én is kicsikét
az illúzió igazának,
hisz ez a szárnyalás visz el
a boldogsághoz, mert iránya
cikcakkos, tört íveivel
ráröpteti szemünk a fákra,
s meglátjuk végre a csodát,
mit addig is kínált az ablak:
zöldellnek, zöldellnek a fák!

S ez hihetőbb örömet adhat.

Alázatos kérelem

Szeressétek a szeretőmet,
hogy kicsit lenne néki könnyebb,
lenne könnyebb viselni engem
az egyenlőtlen szerelemben.
Mérjétek rá a szombat esték
szétosztható társas kegyelmét,
virággal keltsétek vasárnap,
amikor szirma hull az árnyak.
Azt hiszem, nincsen nála drágább,
miattam szokta meg a pártát,
amelyben glóriát csodál a
tűz és a vas szelíd fonákja.
Megtettem őt legasszonyabbnak,
sorsomba börtönzött szabadnak,
nevét úgy hirdetem susogva,
hogy a mindenség visszhangozza.
Szerettem volna nőni benne
költői rangom latba vetve –
s most kételyem növel, ha súlyom
pityangpihéit szertefújom.
Hogy ne ijesszenek a mércék:
lássátok rám az ő erényét
és bennem is őt szeressétek
amíg csak él – amíg csak élek.

Tosca

Bár ő is tudta Angelotti rejtek-
helyét s megmondta rögtön Scarpiának,
mikor a vallató a foglyul ejtett
festőbe tépett, mint veszett vadállat:

ő mégsem áruló. Az ideálért
feladott egy közömbös ismeretlent.
(Egy művésznő amúgy csak festve lát vért,
s hiába jár áldozni, gyónni – nem szent.)

Mindig így élt: esendően s szeretve.
Nem konspirált, nem vitte rá a lelke,
de kést fogott a döntő pillanatban.

Mert alkalom szüli – akár a tolvajt –
a hőst is: szégyen és nem fájdalom hajt
emberré lenni minket, hogyha baj van.

Önbiztató

Csak ásd, csak ásd a sírodat –
csupán a földbe menekülhetsz.
Mindenki másnak nagyszerű hecc,
hogy temeted saját magad,
csakis neked, neked nehéz
kivájni annyit a talajból,
amennyit nyomsz a latban. És
megmér a hely, ahol megalszol.

Csak ásd, csak ásd a sírodat
nagy gonddal, mert magadnak ásd,
szemed, füled, minden nyílásod
telítődik a föld alatt,
betöm a föld mindent hamar,
üregtelen egyenletesség
olvaszt magába. És talaj
leszel te is, hó föld be, meg jég.

Csak ásd, csak ásd a sírodat –
néhány perc múlva belefordulsz,
s minden, mi voltál: szörzet, csont, hús
– mint tőled szabadult anyag –
betársul engedelmesen
a nagy körforgás kényszerébe.

Nyugalmad nem lesz odalenn,
csak itt, amíg ásol. Csak élve.

Csalódás a lóban

Kellner Sándort tizenkilenc
őszén lóval rúgatta mellbe
egy százados. És nem pihent:
beletipratta a fövénybe.
Egy ló, egy ló lett cinkosuk!
Emberré süllyedt volna ő is?
Nem látta, hogy akibe rúg,
már rég merő seb és merő víz?
Ki tartja féken a lovat,
melynek gazdája a nyeregben
szörnyű sebeket osztogat
vadállatnál féktelenebben?
Annyival sem különb a ló
annál, aki őrvjög a hátán,
amennyivel a nyaktiló
túlnő martalócok dzsidáján?
Úgy látszik, nincs egyetlenegy
élőlény sem, amely a földön

úgy folytatná az életet,
hogyan senki bele ne dögölgjön.

Csak a félelem

Csak a félelem magyarázza
annak tettét,
aki ellenfele tetemét is
megsemmisíteni igyekszik.

Csak a félelem,
amely reszketi a harmadik napot,
az esetleges feltámadás
rettenetét.

Csak a félelem,
amely hangoskodó magabiztossággal
födi el dermedtre kukult önmagát
önmaga elől.

Csak a félelem,

amely csupán akkor fortélyos,
amikor a csalóka remény
mostohagyerekeit igazgatja,
de nagyon is – szinte nyomorultul –
áttetsző,
leplezhetetlenül egyértelmű,
amikor a remények kivégzőosztagát
serkenti erőfitogtatásra.

Ezért világos mindig
a legsötétebb tettek logikája.

Betyárbecsület

Az enyim, a tied. mennyi
lármát szüle, miolta
a *mienk* nevezet elűle – írta Vitéz,
mert még csak nem is sejtette,
hogy a folyamat visszája
még lármásabb vizályt szül majd.
Sándor pirosuló arcokról és
piros zászlókról papolt lelkesen –
ezért aztán Szibériába száműzte őt
a hálás utókor.
Sohse hull le a vörös csillag – fújta
a Szilágyságból szalajtott hírlapíró,
nyilvánvaló, hogy vörösboros káprázatában.
Attila olyasmit dünnyögött, hogy
a költőnek, ha van élte még egy,
az mindenképpen a proletár utókoré.
Meg is lakói érte: még a nevét viselő
utcatáblát is veszély fenyegeti.

A Nagy Elődök tehát
csacskaságokat locsogtak összevissza.

Miért van mégis,
hogy én még mindig
az ő csacskaságaikat rebegem fohászként?

Nyilván rosszul felfogott
kollegialitásról van szó.
Mondhatni a mundér becsületét
védem.

Ám a semminél
még a betyárbecsület is több
ebben a becsületprédáló ínségben.

Váci út

A Váci út már nem felel
se Vörös Csepelnek, se másnak,
zákányos-bambán nyúlik el,
akár tivornyák hőse másnap.
Menetelések mámorát
felváltja most a tehetetlen
felismerés, hogy nincs tovább.
S meg kellene nyugodni ebben,
ám a jó öreg Váci út
sohasem adta fel. S ha majd a
gyárok dudája újra bűg:
felérez, magát összekapja
és – bár a testén villamos
rég nem dökög – sok száz kicsinyke
csilingelést buzgón szoroz
harangzúgássá, szertehintve
a Szót, mely nem némulhat el,
s mely – mint munkások marka – kérges.

A Váci út már nem felel,
mert kényelmetlenebb, ha kérdez.

Készült 500 példányban

**Ez a
039
példány**

**ISBN 963 327 124 X
ISSN 0866 – 4420**

Felelős kiadó: a szerző

**900480 Tótfalusi Tannyomda
Felelős vezető: Nagy Lajos igazgató**

Felelős szerkesztő: Tabák András

**Terjedelem: 2,22 A/5 ív
84(4216) Zi – 1248 – 1 – 9192**

